

รายงานสถานการณ์ศัตรูข้าว

วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๙

กลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดของศัตรูพืช
กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย
โทร. ๐๒-๙๕๕๑๕๑๔ โทรสาร ๐๒-๙๕๕๑๕๑๔

E-mail: Bio53@hotmail.com, doae_pmd@hotmail.com

๑. สถานการณ์ศัตรูข้าว

พื้นที่ปลูกตามรายงานของสำนักงานเกษตรจังหวัด ณ วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๙ จำนวน ๖๘ จังหวัด มีพื้นที่ปลูกข้าว ๓๗,๕๔๔,๔๓๐ ไร่ สถานการณ์ศัตรูข้าว ในสัปดาห์นี้

เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล* พบการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในข้าวอายุน้อยกว่า ๔๐ วัน จำนวน ๔,๒๘๖ ไร่ , ข้าวอายุ ๔๐-๖๐ วัน จำนวน ๒๖,๖๙๒ ไร่ และในข้าวอายุมากกว่า ๖๐ วัน จำนวน ๔๒,๑๓๘ ไร่ รวมพื้นที่ระบาดทั้งหมด ๗๓,๑๑๖ ไร่ (เพิ่มขึ้น ๑๑,๐๙๖ ไร่) ในพื้นที่ ๑๖ จังหวัด โดยแบ่งเป็นส่วนภูมิภาค ดังนี้

ภาคกลาง จำนวน ๑๐ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง ลพบุรี ชัยนาท ราชบุรี นครปฐม และจังหวัดนครนายก

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๒ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดศรีสะเกษ

ภาคเหนือ จำนวน ๔ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดลำพูน ลำปาง พิจิตร และจังหวัดแพร่

โรคไหม้ข้าว** พบการระบาดในข้าวระดับรุนแรงจำนวน ๒,๓๘๖ ไร่ และในระดับไม่รุนแรง จำนวน ๑๘,๗๔๒ ไร่ รวมพื้นที่ระบาดทั้งหมด ๒๑,๑๒๘ (เพิ่มขึ้น ๕,๑๙๔ ไร่) ในพื้นที่ ๑๘ จังหวัด โดยแบ่งเป็นส่วนภูมิภาค ดังนี้

ภาคกลาง จำนวน ๔ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปทุมธานี นนทบุรี พระนครศรีอยุธยา และจังหวัดนครปฐม

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๙ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น มหาสารคาม สกลนคร มุกดาหาร นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และจังหวัดอุบลราชธานี

ภาคเหนือ จำนวน ๔ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดพิษณุโลก เชียงราย ลำปาง และจังหวัดแพร่

๒. การดำเนินงานควบคุมการระบาด

๒.๑ เจ้าหน้าที่กลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดของศัตรูพืช กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย ประสานงานติดตามสถานการณ์ศัตรูข้าว ภายใต้โครงการกำหนดจุดเฝ้าระวังศัตรูพืช (แปลงติดตามสถานการณ์ข้าว) เพื่อติดตามสถานการณ์ในพื้นที่เสี่ยงต่อการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลและโรคไหม้ข้าว

๒.๒ ประชาสัมพันธ์แจ้งจังหวัดที่เคยพบการระบาดและพื้นที่เสี่ยงต่อการระบาด ๔๒ จังหวัด เตรียมความพร้อมในพื้นที่ระบาดซ้ำซากเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการระบาดขึ้นอีก โดยได้จัดทำแปลงติดตามสถานการณ์ทั้งหมดจำนวน ๘๐๙ แปลง ศกช.ในพื้นที่เสี่ยง เตรียมความพร้อมในการผลิตขยายเชื้อราไตรโคเดอร์มา เชื้อราบีบเวอเรีย และรณรงค์ให้สมาชิก ศกช. ใช้ควบคุมศัตรูข้าวในทุกพื้นที่

๒.๓ สำนักงานเกษตรจังหวัดและอำเภอในพื้นที่ระบาดโรคไหม้ ได้มีการรณรงค์ให้ใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาและการตัดใบหรือเกี่ยวต้นข้าวระยะกล้าที่พบการระบาดไปทำลาย และงดการใช้ปุ๋ยไนโตรเจนปริมาณมาก ในส่วนของพื้นที่ระบาดรุนแรงได้มีการใช้สารเคมีตามคำแนะนำของกรมการข้าว

๒.๔ สำนักงานเกษตรจังหวัดและอำเภอในพื้นที่ระบาดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ได้มีการรณรงค์ให้ใช้เชื้อราบีบเวอเรีย ในแปลงข้าวที่พบการทำลายของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล และได้มีการขอความร่วมมือจากเกษตรกรให้หมั่นสำรวจแปลงข้าวอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดการป้องกันได้อย่างทันถ่วงที ในส่วนของพื้นที่ระบาดรุนแรงได้มีการใช้สารเคมีตามคำแนะนำของกรมการข้าว

๒.๕ กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย ได้จัดทำโครงการจุดเฝ้าระวังศัตรูพืช (แปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูข้าว) ในพื้นที่ ๔๒ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ สุรินทร์ ยโสธร มุกดาหาร นครพนม อุบลราชธานี ขอนแก่น กาฬสินธุ์ อุดรธานี เลย หนองคาย สกลนคร ร้อยเอ็ด น่าน แพร่ พะเยา อุดรดิตถ์ เชียงใหม่ พิษณุโลก เชียงราย เพชรบูรณ์ กำแพงเพชร นครสวรรค์ พระนครศรีอยุธยา ชัยนาท อ่างทอง ลพบุรี นครปฐม

ปทุมธานี สุพรรณบุรี ฉะเชิงเทรา สระแก้ว ปราจีนบุรี นครนายก ระยอง สุราษฎร์ธานี ประจวบคีรีขันธ์ พัทลุง และ
จังหวัดชลบุรี

๓. การคาดการณ์

สภาพอากาศจากกรมอุตุนิยมวิทยา ในช่วงระหว่างวันที่ ๑๔ - ๒๑ กันยายน ๒๕๕๙

ภาคเหนือ อุณหภูมิต่ำสุด ๒๑ - ๒๔ องศาเซลเซียส สูงสุด ๓๐ - ๓๓ องศาเซลเซียส มีฝนบางแห่ง
ร้อยละ ๗๐ - ๘๐ ของพื้นที่

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อุณหภูมิต่ำสุด ๒๑ - ๒๓ องศาเซลเซียส สูงสุด ๒๖ - ๓๒ องศาเซลเซียส
มีฝนบางแห่ง ร้อยละ ๔๐ - ๗๐ ของพื้นที่

ภาคกลางและภาคตะวันออก อุณหภูมิต่ำสุด ๒๒ - ๒๖ องศาเซลเซียส สูงสุด ๒๗ - ๓๓ องศาเซลเซียส
มีฝนบางแห่ง ร้อยละ ๔๐ - ๗๐ ของพื้นที่

ภาคใต้ อุณหภูมิต่ำสุด ๒๒ - ๒๗ องศาเซลเซียส สูงสุด ๒๙ - ๓๓ องศาเซลเซียส มีฝนบางแห่ง
ร้อยละ ๔๐ - ๘๐ ของพื้นที่

สภาพอากาศในพื้นที่ภาคเหนือ มีฝนร้อยละ ๗๐-๘๐ ของพื้นที่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง
ภาคตะวันออก มีฝนร้อยละ ๔๐-๗๐ ของพื้นที่ ภาคใต้ มีฝนร้อยละ ๔๐-๘๐ ของพื้นที่ ข้อมูลจากแปลงสำรวจติดตาม
สถานการณ์ศัตรูข้าวในสัปดาห์ที่ผ่านมา พบปริมาณการกระจายตัวของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลและโรคไหม้ข้าวเพิ่มขึ้น ใน
พื้นที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออก คาดว่าในสัปดาห์นี้สภาพอากาศเหมาะสมต่อ
การแพร่ระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลและโรคไหม้ข้าวมากขึ้น ในพื้นที่ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบการกระจายตัวของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ได้แก่ กรุงเทพฯ นนทบุรี ปทุมธานี ราชบุรี
สุพรรณบุรี พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง ลพบุรี สิงห์บุรี ชัยนาท อุทัยธานี นครสวรรค์ กำแพงเพชร พิจิตร พิษณุโลก แพร่
ลำปาง ลำพูน สุรินทร์และจังหวัดศรีสะเกษ ส่วนโรคไหม้ข้าว ได้แก่ นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา นครปฐม
ฉะเชิงเทรา แพร่ ลำปาง เชียงราย พิษณุโลก ขอนแก่น มหาสารคาม สกลนคร มุกดาหาร นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์
ศรีสะเกษ และจังหวัดอุบลราชธานี ขอให้เกษตรกรหมั่นสำรวจและเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะในช่วงที่ใช้พันธุ์
อ่อนแอ ปริมาณต้นข้าวในแปลงหนาแน่น มีการให้ปุ๋ยไนโตรเจนในอัตราสูง หากพบการระบาดให้รีบแจ้งเจ้าหน้าที่ใน
พื้นที่ให้ดำเนินการการควบคุมสถานการณ์ทันที

๔. คำแนะนำในการควบคุมการระบาด

๔.๑ เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

๑. ปลุกข้าวพันธุ์ต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เช่น กข ๖ กข ๓๑ กข ๔๑ กข ๔๗ สุพรรณบุรี ๒ สุพรรณบุรี ๓
สุพรรณบุรี ๕๐ พิษณุโลก ๒ เป็นต้น และไม่ควรปลูกพันธุ์เดียวกันเกิน ๔ ฤดูปลูก ควรปลูกสลับกันระหว่างพันธุ์
ต้านทานสูงกับพันธุ์ทนทานหรือพันธุ์อ่อนแอปานกลาง โดยพิจารณาอายุเก็บเกี่ยวให้ใกล้เคียงกัน เพื่อลดความเสียหาย
เมื่อเกิดการระบาดรุนแรง

๒. สำรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอทุกสัปดาห์ เพื่อนำองค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบนิเวศในแปลงนามาวิเคราะห์
และตัดสินใจด้วยตนเองในการจัดการแปลงข้าว จากสถานการณ์จริง

๓. ในแหล่งที่มีการระบาด ที่สามารถควบคุมระดับน้ำในนาได้ หลังปักดำหรือหว่าน ๒-๓ สัปดาห์จนถึงระยะ
ตั้งท้อง ควบคุมน้ำในแปลงนาให้พื้นดินพอเปียก หรือมีน้ำเรี่ยผิวดินนาน ๗-๑๐ วัน แล้วปล่อยขังทิ้งไว้ให้แห้งเองสลับกัน
ไป จะช่วยลดการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

๔. ใช้เชื้อราบีเวอเรีย(เชื้อสด) อัตรา ๑ กิโลกรัม(๒ ถุง)/น้ำ ๒๐ ลิตร ควรฉีดพ่นในบริเวณที่พบเข้า-เย็น

๕. ในกรณีที่ต้องสารเคมีในการกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลแนะนำให้ใช้สารเคมี ดังนี้

- ๑) ข้าวระยะกล้าถึงแตกกอ (อายุ ๓๐-๔๕ วัน)
 - บิวโพรเฟซิน ๒๕ % WP ๑๐ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร
 - บิวโพรเฟซิน ๑๐ % WP ๒๕ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร
 - บิวโพรเฟซิน ๕ % WP + ไอโซโพรคาร์บ ๒๐ % WP ๕๐ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร
- ๒) ข้าวระยะแตกกอเต็มที่
 - อีโทเฟนพรีออกซ์ ๑๐ % EC ๒๐ ซีซี/น้ำ ๒๐ ลิตร
 - อีโทเฟนพรีออกซ์ ๕ % EC ๔๐ ซีซี/น้ำ ๒๐ ลิตร
 - คาร์โบซัลเฟน ๒๐ % EC ๑๑๐ ซีซี/น้ำ ๒๐ ลิตร
 - ฟิโนบูคาร์บ ๕๐ % EC ๖๐ ซีซี/น้ำ ๒๐ ลิตร
 - ไฮโซโพรคาร์บ ๕๐ % WP ๖๐ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร
- ๓) ข้าวระยะตั้งท้องถึงออกรวง
 - ไดโนทีฟูแรน ๑๐ % WP ๑๕ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร
 - ไทอะมิโทแซม ๒๕ % WG ๒ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร
 - โคลโทอะนิติน ๑๖ % ๖-๙ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร
 - อิมิตาโคลพรีด ๑๐ % SL ๑๕ ซีซี/น้ำ ๒๐ ลิตร
 - อีทีโพรล ๑๐ % SC ๕๐ ซีซี/น้ำ ๒๐ ลิตร

๔.๒ โรคไหม้ข้าว

๑. สำรวจแปลงนา อย่างสม่ำเสมอถ้าพบอาการของโรคไหม้ข้าวควรให้ปฏิบัติดังนี้

- ๑) ใช้เชื้อบีเอส (บาซิลลัส ซับทีลิส) พ่นอัตราตามคำแนะนำในฉลาก
- ๒) ใช้เชื้อไตรโคเดอร์มาอัตรา ๑ กก./น้ำ ๒๐๐ ลิตรพ่น

๒. ถ้ามีความจำเป็นให้ใช้สารเคมีพ่นเฉพาะจุดที่พบการระบาดเพื่อควบคุมไม่ให้เชื้อราแพร่กระจายขยายเป็นวงกว้างออกไป สำหรับสารเคมีที่ใช้ ได้แก่

- ๑) อิติเฟนฟอส ๕๐ เปอร์เซนต์ อีซี อัตรา ๒๐-๒๕ ซีซี ผสมน้ำ ๒๐ ลิตร
- ๒) บลาสติซิดิน-เอส ๒ เปอร์เซนต์ อีซี อัตรา ๒๐-๒๕ ซีซี ผสมน้ำ ๒๐ ลิตร
- ๓) ไตรไซคลาโซล ๗๕ เปอร์เซนต์ ดับบลิวพี อัตรา ๑๐-๑๖ กรัม ผสมน้ำ ๒๐ ลิตร

*** ควรพ่นในแปลงข้าวที่มีประวัติว่าเคยมีโรคระบาดมาก่อน การใช้สารเคมีพ่นซ้ำกันหลายครั้ง เชื้อราจะต้านทานสารเคมีหรือดื้อยา ดังนั้น เพื่อป้องกันไม่ให้เชื้อราต้านทานสารเคมี จึงควรเลือกใช้สารเคมีบางชนิดพ่นสลับกัน ทั้งนี้ในการใช้สารเคมีควรใช้ด้วยความระมัดระวัง และคำนึงถึงความปลอดภัยต่อผู้ใช้และสภาพแวดล้อม

๓. หว่านเมล็ดพันธุ์ในอัตราที่เหมาะสม ๑๕ - ๒๐ กิโลกรัมต่อไร่ ควรแบ่งแปลงให้มีการถ่ายเทอากาศได้ดี
๔. คลุกเมล็ดพันธุ์ด้วยสารป้องกันกำจัดเชื้อรา เช่น ไตรไซคลาโซล คาซูกามัยซิน คาร์เบนดาซิม

โพรคลอราซ อัตราตามคำแนะนำในฉลาก

หมายเหตุ จังหวัดที่มีข้อมูลพื้นที่ปลูกข้าว ๖๘ จังหวัด ๔,๒๗๗ ตำบล

*จังหวัดที่มีรายงานข้อมูล ๕๒ จังหวัด ๒,๘๑๔ ตำบล คิดเป็นร้อยละ ๗๖.๔๗ และ ๖๕.๗๙ ตามลำดับ

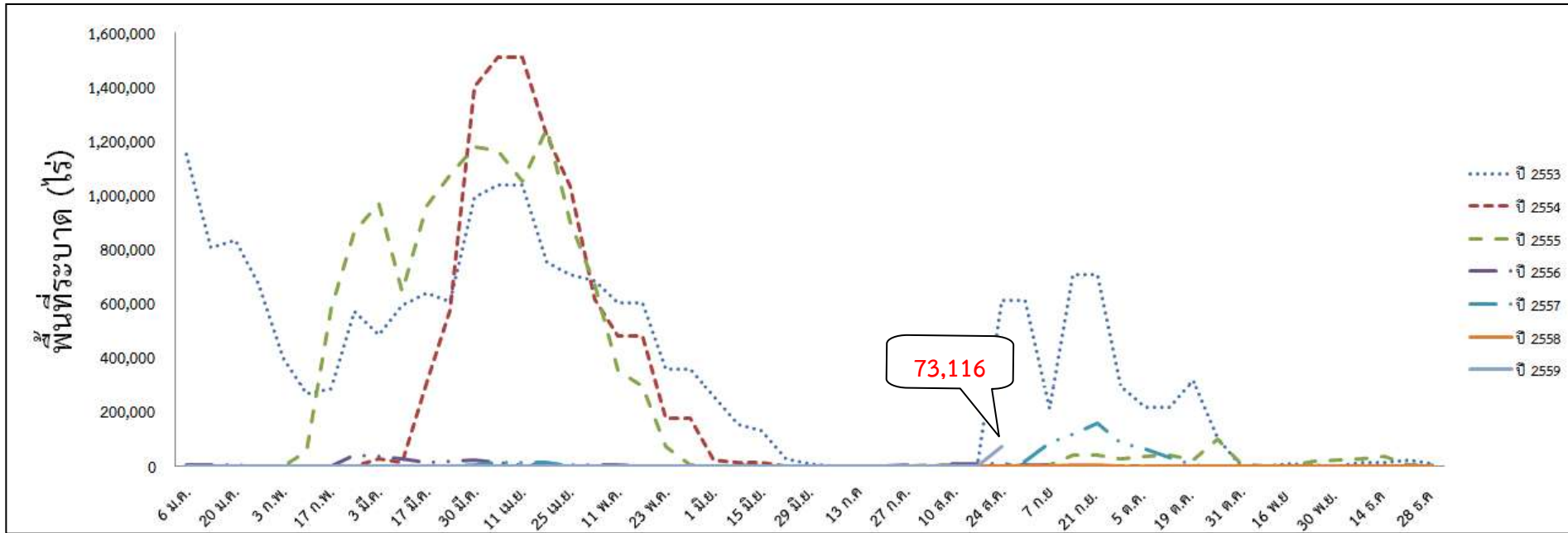
จังหวัดที่ไม่มีรายงานข้อมูล ๑๖ จังหวัด ๑,๔๖๓ ตำบล คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๕๓ และ ๓๔.๒๑ ตามลำดับ

**จังหวัดที่มีรายงานข้อมูล ๕๓ จังหวัด ๒,๗๖๒ ตำบล คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๕๔ และ ๖๔.๕๘ ตามลำดับ

จังหวัดที่ไม่มีรายงานข้อมูล ๑๕ จังหวัด ๑,๕๑๕ ตำบล คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๐๖ และ ๓๕.๔๒ ตามลำดับ

รายละเอียดเพิ่มเติม ในรายงานสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืช ทาง <http://www.doae.go.th/> หรือ <http://www.ppsf.doae.go.th/>

แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบการระบาดของเพลิงไหม้กระโดดสีน้ำตาล
ระหว่างปี ๒๕๕๒/๒๕๕๓ ปี ๒๕๕๓/๒๕๕๔ ปี ๒๕๕๔/๒๕๕๕ ปี ๒๕๕๕/๒๕๕๖ ปี ๒๕๕๖/๒๕๕๗ กับ ปี ๒๕๕๗/๒๕๕๘
ปี ๒๕๕๘/๒๕๕๙

แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบการระบาดของโรคใหม่
ระหว่างปี ๒๕๕๗/๒๕๕๘ ปี ๒๕๕๘/๒๕๕๙

